

асистанськими компаніями, що сприятиме зростанню якості наданих страхових послуг, соціально-економічній стабільності в державі та забезпеченню добробуту її громадян.

Список використаної літератури

1. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nfp.gov.ua/>.

УДК 336.7

О.М. Юркевич,

к.е.н., доцент, доцент кафедри інвестиційної діяльності,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»,

І.В. Власова,

к.е.н., доцент, доцент кафедри інвестиційної діяльності,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»

АСИМЕТРИЯ ІНФОРМАЦІЇ В ДОСЛІДЖЕННІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПРОЗОРОСТІ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ

Питання інформаційної прозорості тісно пов'язані з проблематикою корпоративного управління, агентських відносин та інформаційної асиметрії між учасниками фінансових відносин на ринку капіталу.

Ризик асиметрії інформації детально досліджується в теорії контрактів та пов'язаний із ситуацією різного обсягу інформації в контрагентів, що в подальшому може вилитись у небажане викривлення умов контракту. Зважаючи на невиконання принципу вільної конкуренції та ринкового ціноутворення за умови обмеженої інформації, такі угоди означатимуть порушення оптимальності розподілу ресурсів в економіці країни [1].

В 2001 році за дослідження ринків під впливом фактору асиметрії інформації науковці Джордж Акерлоф, Майкл Спенс та Джозеф Стігліц були нагороджені Нобелівською Премією з економіки, що підтвердило важливість розвитку цього напрямку економічної теорії для сучасного суспільства. Інформаційна асиметрія досліджується в контексті принципал-агентських відносин, тобто тих відносин в основу яких покладено доручення принципала (замовника) агенту (виконавцю) щодо здійснення обумовлених договором дій чи ведення певної діяльності (напр. управління капіталом) [2, 3]. Конкретними проблемами, що досліджуються в контексті інформаційної асиметрії є проблеми несприятливого вибору (*adverseselection*), морального ризику (*moralhazard*) та інформаційної монополії. Детально варто висвітлити суть перших двох проблем, зауваживши, що інформаційна монополія стосується ситуації обмеженого та контрольованого доступу до інформації та характерна для ринку з кількома, а, то й взагалі одним корпоративним суб'єктом економічного господарювання.

Проблема несприятливого вибору це ситуація придбання/вибору продукту чи сервісу, що не відповідає очікуванням потенційного покупця, оскільки інформація представлена йому перед укладенням угоди є неповною або завідомо неправильною. Варіанти вирішення проблеми несприятливого вибору, як і сама проблема були викладені 1970 року в праці Джорджа Акерлофа «Ринок лимонів» та передбачають ідеї сигналізування та скринінгу [4]. Концепція сигналізування, що була оригінально запропонована Майклом Спенсом, полягає в тому, що суб'єкт економічних відносин, бажаючи переконати свого контрагента в якості пропонованого продукту чи послуги, аргументує це якимось чином (напр. наявністю сертифікату якості, ліцензії на здійснення певного виду діяльності, рівня акредитації тощо) тим самим вирізняючи себе з поміж конкурентів та стаючи ближче до клієнта [5]. Концепція скринінгу, первинні дослідження якої було розпочато Джозефом Стігліцом, передбачає що менш поінформований клієнт може спонукати контрагента до розкриття більшого, ніж початкового, обсягу інформації, задаючи відповідні питання та уточнюючи умови контракту.

Проблема морального ризику походить зі сфери страхування та описує ситуацію, в якій застрахована особа може змінити свою поведінку до більш безвідповідальної, зважаючи на факт «передачі» відповідальності за ризик страховій компанії. Звичайно ж даний ризик присутній і в багатьох інших сферах діяльності відмінних від страхування, та є, наприклад, притаманним відносинам делегованого портфельного управління. В економічному аспекті моральний ризик пов'язаний із ситуацією, в якій контрагенти розподіляють ризик діяльності між собою. Проблема полягає в тому, що індивідуальні дії однієї зі сторін (частіше за все дії агента) впливають на розподіл кінцевого результату між сторонами. Таким чином агент у випадку асиметрії інформації, взявши на себе меншу частку ризику може отримати більший обсяг вигод [6]. Для уникнення або хоча б зменшення впливу цієї проблеми рекомендується здійснювати постійний моніторинг ситуації та використовувати отриману інформацію в контрактних умовах.

Конкретним прикладом проблеми несприятливого вибору та морального ризику при інвестуванні в інституті спільного інвестування (ICI) є можлива різниця співвідношення «ризик-дохідність» зазначеного в інвестиційній стратегії фонду та рівня, реально дотримуваного менеджерами фонду. Даний ризик стосується безпосередньо процесу інвестиційної діяльності та здійсненням вищезазначеного контролю над ним. Несприятливий вибір означає потенційний ризик для вкладника стати інвестором більш ризикового фонду, ніж було визначено в договорі інвестування. В свою чергу виникає ризик того, що менеджери фонду, скориставшись більш ризиковою стратегією, отримають вищий прибуток, але при цьому залишать прибутки вкладників на рівні укладеного договору. Відповідно до теоретичних тез викладених вище потенційному інвестору слід мати можливість здійснювати моніторинг поточної ситуації, контролюючи наприклад такі ключові параметри у часі як:

- співвідношення ризик-дохідність;
- структура портфелю (фонду):
 - розподіл за видом цінного паперу (акції, облігації);
 - розподіл за секторами економіки.

Та мати на увазі щонайменше інформацію про:

- основних власників КУА;
- професійний рівень управляючих;
- досвід КУА з управління фінансовими ресурсами;
- рівень фінансової прозорості КУА та інвестиційного фонду.

Власники/засновники КУА можуть визначати якість цінних паперів, що ввійдуть до фонду. Наприклад, за ситуації, коли засновником КУА є банк, суттєво зростає ризик продажу цим банком інвестиційно непривабливих облігацій чи «сміттєвих» цінних паперів (можливо також через ряд фіктивних юридичних осіб) до фонду фактично підконтрольної КУА. Певні питання в цьому аспекті виникають і при аналізі банківських облігаційних та грошових фондів, що маючи більший ніж депозитний ризик демонструють нижчу, ніж потенційно можливу дохідність. Потенційний інвестор фонду може оцінювати чи очікувати вищої вартості своїх сертифікатів, ніж вони насправді коштуватимуть, зважаючи на низьку якість активів придбаних до фонду.

Список використаної літератури

1. Lowry T. Bargain and Contract Theory in Law and Economics / T. Lowry // Journal of Economic Issues – 1976. – V. 10.
2. Stiglitz J. Principal and Agent. – The New Palgrave: A Dictionary of Economics. – 1987. – V. 3. – P. 966-971.
3. The Theory of Principal and Agent / R. Rees // Bulletin of Economic Research.
4. Akerlof G.A. The market for “Lemons”: Quality Uncertainty and the Market Mechanism / G.A. Akerlof // The Quarterly Journal of Economics. – 1970. – V. 84. – P. 488-500.
5. Spence M. Signaling in retrospect and the Informational Structure of Markets / M. Spence // The American economic Review. – 2002. – Vol. 92. – No. 3
6. Moral Hazard and Observability / B. Holmstrom // The Bell Journal of Economics. – 1979. – Vol. 10, No. 1. – P. 74-91.